



# Vallcorba i Rocosa pòstum

**DAVID CASTILLO** coordinador

ES  
R  
I  
O  
T  
I  
D  
E

A vui us presentem, per gentilesa de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, un fragment del primer volum, *Obra gramatical i lingüística completa*, del recentment traspasat Jaume Vallcorba i Rocosa. El seu currículum estarà per sempre associat a la lluita per la defensa del català des dels anys obscurs de la Guerra Civil, quan els funcionaris republicans feien fàstics a la nostra llengua, fins a la immensa travessa del desert del franquisme. Enginyer i filòleg, Vallcorba va tenir un paper fonamental en la represa de l'ensenyament clandestí del nostre idioma a començament dels seixanta com a membre de la Delegació d'Ensenyament de Català d'Òmnium Cultural, redactor dels cursos per a la formació de nous professors de català i creador i impulsor, juntament amb Manuel Miquel i Planas, del *Butlletí Interior dels Seminaris d'Ensenyament de Català* (convertit en

Escola Catalana des del 1976), on va publicar entre 1965 i 1990 nombrosos estudis gramaticals i articles d'orientació per recuperar el català genuí.



Vallcorba i Rocosa rebent la Creu de Sant Jordi el 2003

Col·laborador de *Llengua Nacional*, de l'IEC, vicepresident de la Junta Permanent de Català de la Generalitat i membre de la Junta Consultiva de l'Òmnium, Vallcorba i Rocosa va ser

distingit amb el premi Pompeu Fabra dels Jocs Florals del 1967 i amb la Creu de Sant Jordi del 2003. Treballador incansable, el nostre home va patir les

vicissituds de la guerra, com explica Josep Benet a les seves memòries. Benet recorda que en plena època de terror republicà, Vallcorba, només amb 17 anys, va ser detingut i va conèixer l'horror de les bodegues del vaixell *Argentina*. Després passaria pel castell de Montjuïc i per , una església de Solsona abans d'entrar a un camp de concentració d'una platja de Roses per treballar en una pedrera, on el tifus va estar a punt de costar-li la vida. Presoner del SIM, Benet evoca que Vallcorba va ser un dels màxims instigadors per ensenyar el català a la clandestinitat

on també el van enviar els franquistes. No en va, el malaguanyat Benet el retrata com a "excel·lent filòleg i ciutadà". Des del suplement d'avui només instem a imitar-lo i li donem les gràcies. \*

## MOTELBARSTOW

**RAFAEL VALLBONA**

### La incerta ànima russa

El que més em va sorprendre dels russos era que llegien molt. Podien tenir el rebost buit, però el pap sempre el duien ple d'històries i llibres. En aquells temps de penúries i incerteses, tot just sortits del cop d'estat contra Gorbatsxov i en ple procés de venda del país als taurons del capitalisme, la gent solia anar pel carrer amb una bossa de plàstic per si trobaven algú que vengués alguna cosa de menjar, i amb un llibre per omplir els llargs trajectes de metro o troleibús.

Sant Petersburg llavors encara era un conjunt de patis bruts, humits i plens de ferralla o runa, poblats per gats negres de mirada inquietant i on la fortor de greix envaïa la pituitària fins a negar qualsevol altra mena d'olor. Exactament com els que havia llegit a les descripcions de *Crim i càstig* (Proa), la misèria de l'estudiant i la justificació moral del seu crim en una extraordinària traducció directa del rus feta per Andreu Nin.

El debat amb la moral sempre omnipresent en els autors russos, com Tolstoi

E

El debat entre l'art, la vida o les idees i la moral és al centre de l'ànima russa

a *Anna Karenina*, o aquell relat de Txèkhov sobre una bruixa a *L'estepa i altres narracions* (també publicada per Proa).

A poc a poc vaig entendre que el debat entre l'art, la vida o les idees i la moral és al centre d'allò que en diuen l'ànima russa; encara que atribueix la descoberta a l'òpera que Pere el Gran va portar a Sant Petersburg i que va donar compositors com ara Mússorgski o Rimski-Kórsakov. Tot plegat tan incert com la mateixa existència del país en aquells llargs dies de bandes de mafiosos disparant-se trets pel carrer, joves prostitutes en les matinades blanques i cotxes de luxe a tocar de l'abjecta misèria.

Després vaig viatjar amb l'Estrella Roja a Moscou. Tothom bevia Stolinskaia en aquell vagó mentre jo llegia Blaise Cendrars: "Era a Moscou, la ciutat dels mil tres campanars i de les set estacions". Buscava certituds. Vaig saber que no existien. \*

## AVUITOCA... LLUÍS LLORT

### Sentit pràctic

A l'hora d'escriure és convenient tenir un cert sentit pràctic. Si fem la llista del mercat i anem nosaltres mateixos a comprar, ens podem estalviar explicacions com ara "un pollastre tallat a vuitens per fer un arròs dissabte, que vénen aquells amics de Matadepera". El francès Victor Hugo (1802-1885), estant de vacances, volia saber com avançava l'edició de la seva novel·la *Els miserables* i li va enviar una carta al seu editor amb el següent text: "¿?". L'editor li va respondre: "¡!". Això més de 100 anys abans dels SMS! El nord-americà Frank Baum (1856-1919) estava escrivint una novel·la sobre un mag i no sabia com batejar el territori on viuria. Fent una aturada reflexiva va passejar la mirada pel despatx on escrivia i va veure que l'últim d'un joc de calaixos arxivadors tenia les lletres O-Z. Ja ho tenia: *El meravellós mag d'Oz*. Baum va ser tan pràctic que va escriure 14 obres més amb l'Oz pel mig, com ara *Ozma d'Oz*, *El camí cap a Oz*, *L'espantaocells d'Oz*... Al voltant del 1945, el britànic Eric Arthur Blair (1903-1950), més conegut com a George Orwell, tenia una novel·la llesta per publicar titulada *1980*. Coses del món editorial, no la van publicar fins al 1949, i va decidir sumar els 4 anys al títol: *1984*, que abans de pel·lícula i de petita gran editorial catalana va ser una bona novel·la. \*